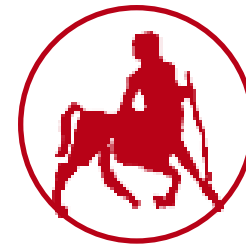
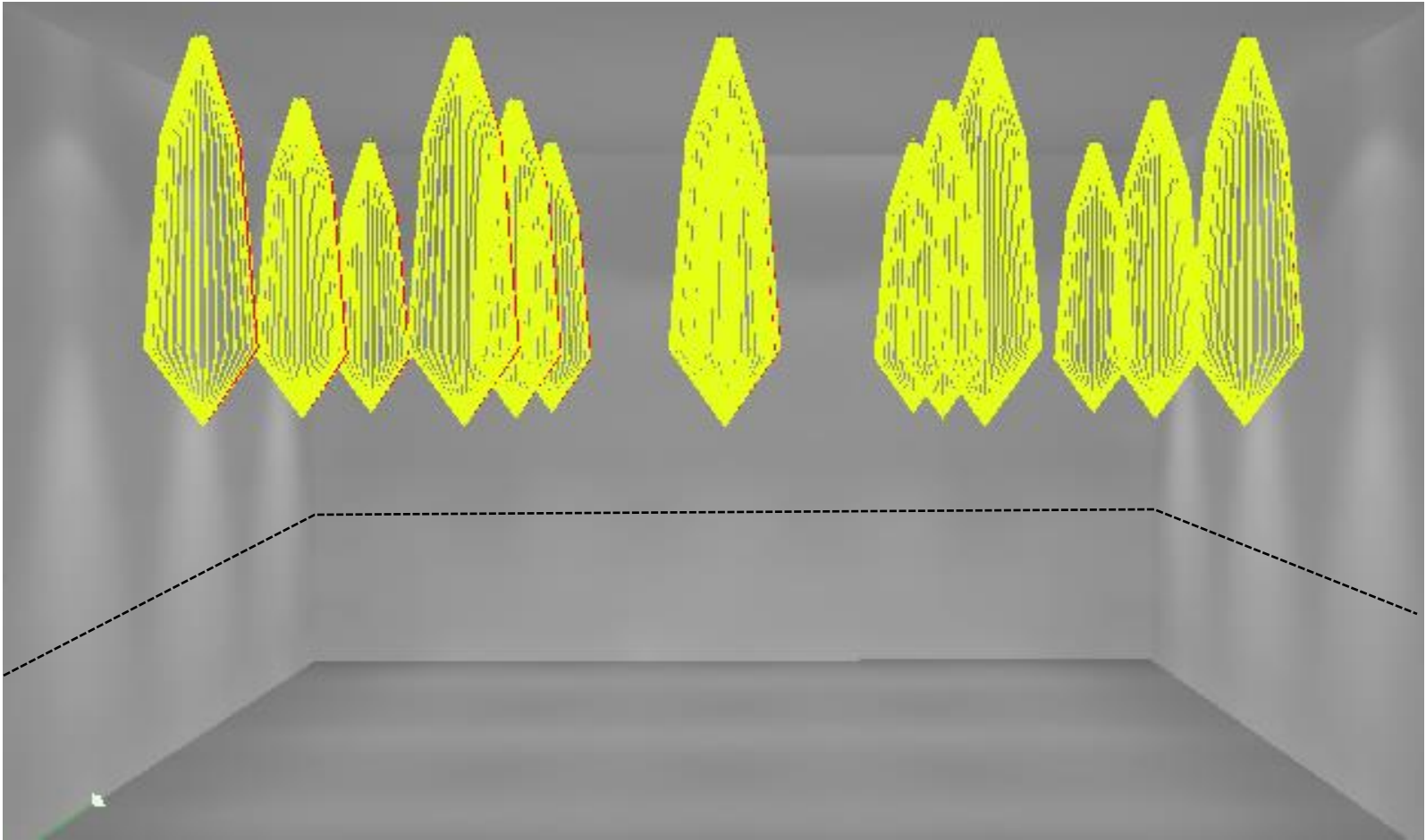

ΥΠΟΛΟΓΙΣΜΟΙ

Α. Τσαγκρασούλης
Τμ. Αρχιτεκτόνων Μηχανικών , Πανεπιστήμιο Θεσσαλίας

LUMEN METHOD (ή ZONAL CAVITY METHOD)

Με τη συγκεκριμένη μεθοδολογία εκτιμάται η φωτεινή ροή που εκπέμπεται απο τα φωτιστικά και φτάνει στην επιφάνεια εργασίας

LUMEN METHOD

Συντελεστής χρήσης

Συντελεστής συντήρησης

$$E_m = \frac{\Phi_{total} * UF * MF}{A_{\text{επιφάνεια εργασίας}}}$$

Επιθυμητά επίπεδα φωτισμού
(στο τέλος του κύκλου συντήρησης)

ή

Αριθμός φωτιστικών

Αριθμός λαμπτήρων στο φωτιστικό

$$E_m = \frac{\eta * N * \Phi_{lamp} * UF * MF}{A_{\text{επιφάνεια εργασίας}}}$$

Φωτεινή ροή λαμπτήρα

ΣΥΝΤΕΛΕΣΤΗΣ ΣΥΝΤΗΡΗΣΗΣ (Maintenance Factor, MF)

$$E_m = E_{\text{initial}} * MF$$

Αν ζητάμε $E_m = 500 \text{ lux}$

**Και $MF = 0.8$ τότε όταν λειτουργήσει
αρχικά το σύστημα θα έχουμε 625 lux**

ΓΙΑΤΙ ;

ΣΥΝΤΕΛΕΣΤΗΣ ΣΥΝΤΗΡΗΣΗΣ (Maintenance Factor, MF)

- ☑ «Γήρανση» λαμπτήρων, **LLMF**
- ☑ Δυσλειτουργία λαμπτήρων, **LSF**
- ☑ Μείωση απόδοσης φωτιστικών (συγκέντρωση σκόνης), **LMF**
- ☑ Μείωση ανακλαστικότητας επιφανειών χώρου, **RMF**

$$\mathbf{MF = LLMF \times LSF \times LMF \times RMF}$$

Lamp Lumen Maintenance Factor → LLMF

Lamp Survival Factor → LSF

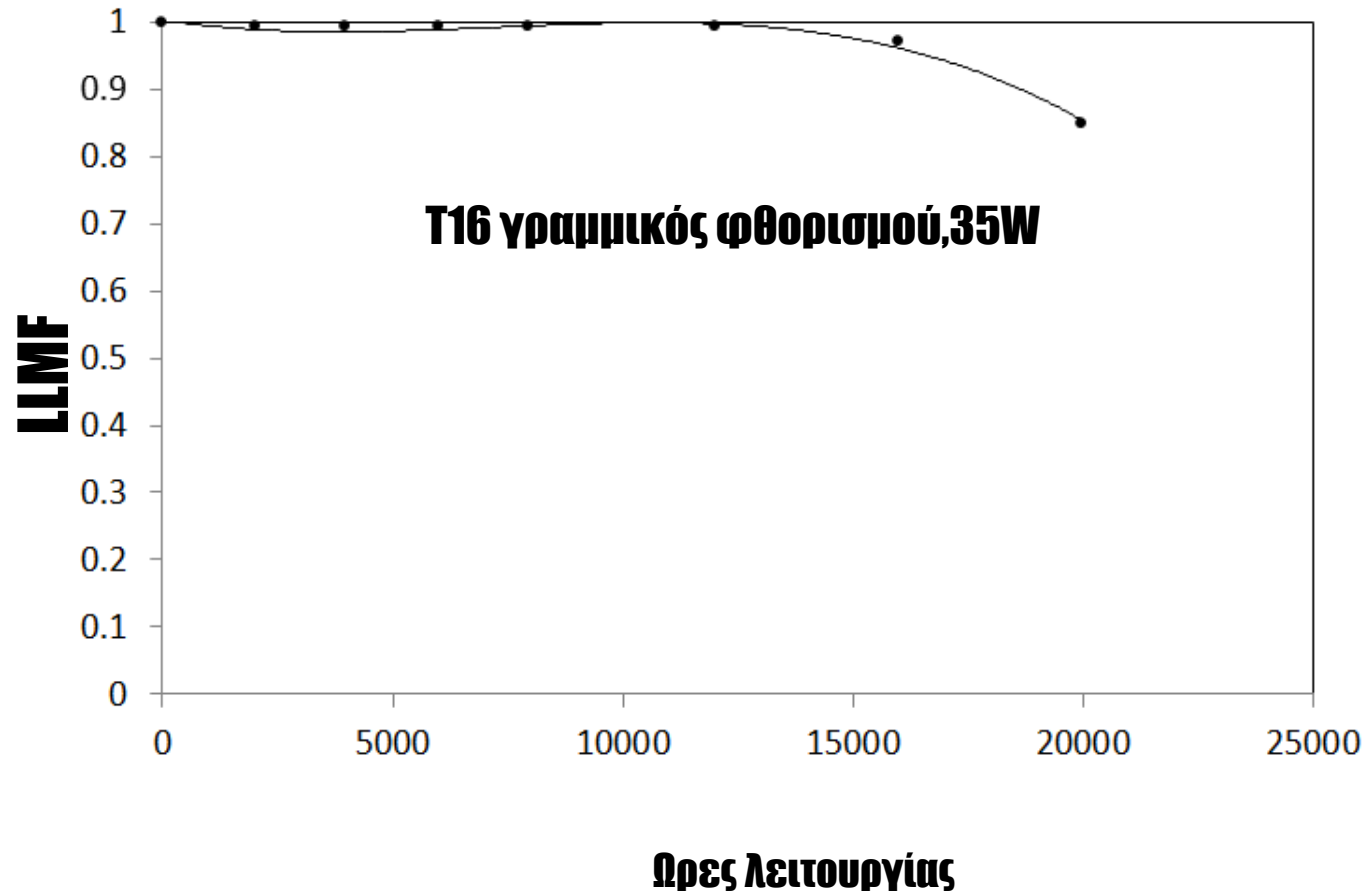
Luminaire Maintenance Factor → LMF

Room Maintenance Factor → RMF

ΣΥΝΤΕΛΕΣΤΗΣ ΣΥΝΤΗΡΗΣΗΣ (Maintenance Factor, MF)

LSF

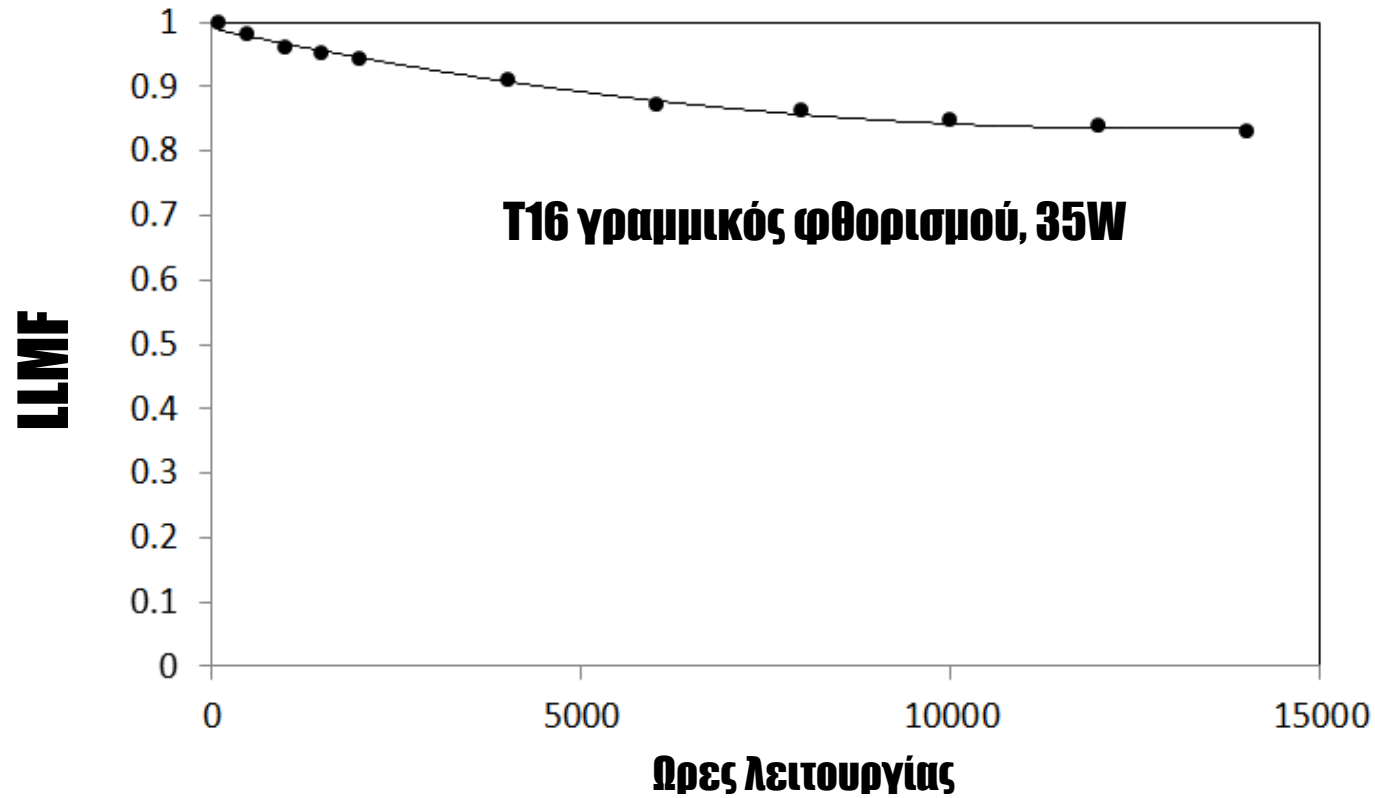
Αν υπάρχει συνδυασμός spot & group relamping=1

ΣΥΝΤΕΛΕΣΤΗΣ ΣΥΝΤΗΡΗΣΗΣ (Maintenance Factor, MF)

LLMF

Δεδομένα απο κατασκευαστή

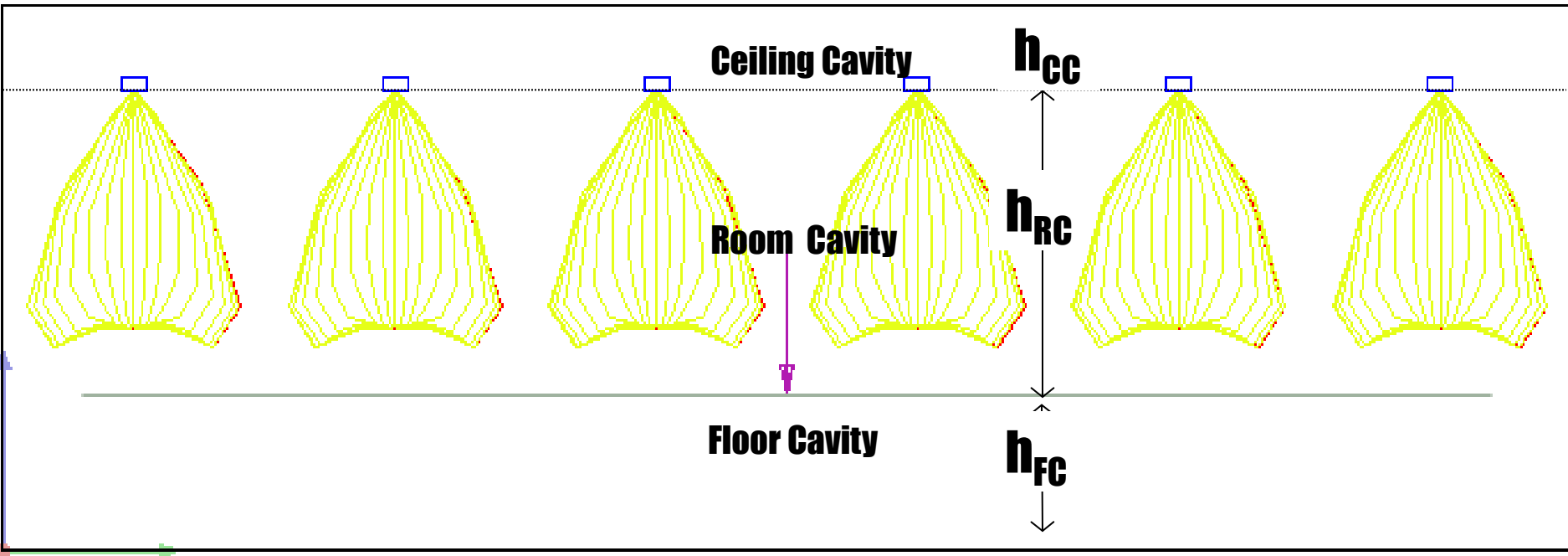
ΣΥΝΤΕΛΕΣΤΗΣ ΧΡΗΣΗΣ (Utilisation Factor, UF)

Ο συντελεστής UF εξαρτάται απο :

- Την απόδοση του φωτιστικού**
- Την φωτομετρική κατανομή του φωτιστικού**
- Την γεωμετρία του χώρου**
- Την ανακλαστικότητα των επιφανειών του χώρου**

Και καθορίζει το πώς «χρησιμοποιείται» στο χώρο η ροή που εκπέμπεται απο τα φωτιστικά (δηλ. τι ποσοστό της, «χρησιμοποιείται» απο την επιφάνεια εργασίας

LUMEN METHOD

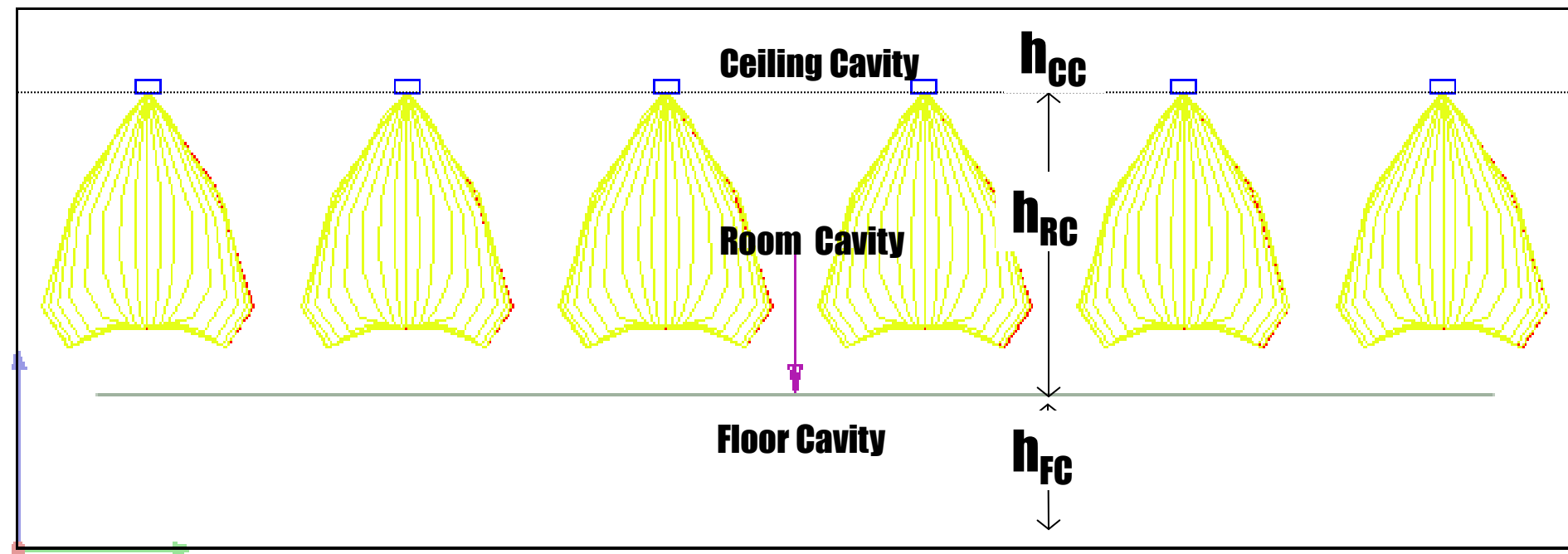
Room Index (K)=

$$\frac{(L * W)}{h_{RC} * (L + W)}$$

Μήκος χώρου   Πλάτος χώρου

Σε γενικές γραμμές χώροι με $K > 3$ μπορούν να φωτιστούν αποδοτικά

LUMEN METHOD

$$\text{Ceiling Cavity Index (CCI)} = \frac{(L * W)}{h_{cc} * (L + W)}$$

$$\text{Floor Cavity Index (FCI)} = \frac{(L * W)}{h_{fc} * (L + W)}$$

Ο λόγος που υπολογίζονται τα CCI & FCI είναι για να εκτιμηθεί η ανακλαστικότητα της «κοιλότητας» που σχηματίζεται στην οροφή και στο δάπεδο.

LUMEN METHOD

Έτσι υπολογίζοντας τα CCI και FCI και με την βοήθεια πινάκων μπορεί να υπολογισθεί η ανακλαστικότητα της κοιλότητας της οροφής και του δαπέδου. Ένα παράδειγμα ενός τέτοιου πίνακα είναι και ο παρακάτω:

Ανακλαστικότητα		Cavity Index (είτε οροφής είτε δαπέδου)									
Τοίχω v	Δαπέδο υ/ορο φής	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
0.5	0.3	0.193	0.233	0.252	0.262	0.269	0.274	0.277	0.280	0.282	0.282
0.5	0.8	0.348	0.509	0.587	0.633	0.662	0.683	0.698	0.710	0.719	0.727

Εναλλακτικά μπορεί να χρησιμοποιηθεί ο τύπος :

Ανακλαστικότητα κοιλότητας = $\frac{CI \cdot R}{CI \cdot 2 \cdot (1-R)}$

Είτε CCI, είτε FCI

Μέση ανακλαστικότητα κοιλότητας

A_1, A_2 ..επιφάνεια τοίχων

$$R = \frac{A_1 \cdot R_1 + A_2 \cdot R_2 + A_3 \cdot R_3 + \dots}{A_1 + A_2 + A_3 + \dots}$$

R_1, R_2 ..ανακλαστικότητες τοίχων

$$A_1 + A_2 + A_3 + \dots$$

LUMEN METHOD

Οι συντελεστές χρήσης παρέχονται από τους κατασκευαστές ή μπορεί να υπολογισθούν από το φωτομετρικό αρχείο, πάντα σε σχέση με τις τιμές ανακλαστικότητας των επιφανειών και τον δείκτη του χώρου.

Τυπικό παράδειγμα ο παρακάτω πίνακας:

Ανακλαστικότητα			Room Index (Δείκτης χώρου)								
Οροφή	Τοίχοι	Δάπεδο	0.75	1	1.25	1.5	2	2.5	3	4	5
0.7	0.5	0.2	.66	.70	.73	.75	.78	.80	.81	.83	.84
0.7	0.3	0.2	.63	.67	.70	.73	.76	.78	.79	.81	.83

**Είναι η ανακλαστικότητα
της κοιλότητας της οροφής, πατώματος
κλπ (βλ. Προηγούμενη διαφάνεια)**

LUMEN METHOD

Συνολικός αριθμός φωτιστικών

$$N = \frac{E_m^* A_{\text{επιφάνεια εργασίας}}}{\eta^* \Phi_{\text{lamp}}^* UF^* MF}$$

Πιθανόν να είναι δεκαδικός.
Στρογγυλεύουμε σε ακέραιο.
10% διαφορά είναι
αποδεκτή. Π.χ. Αντι 10.9,
μπορεί να γίνει 12

LUMEN METHOD

Πέραν του συνολικού αριθμού των φωτιστικών χρειάζεται να εκτιμηθεί και ο κώνναβος τοποθέτησης τους ώστε να υπάρξει ομοιομορφία.

Δηλ. χρειάζεται να εκτιμηθεί ο αριθμός των σειρών και ο αριθμός των φωτιστικών ανα σειρά. Πιθανόν ο συνολικός αριθμός να διαφορποιηθεί από αυτόν που εκτιμάται από την τύπο της προηγούμενης διαφάνειας.

Η διαδικασία εκτίμησης του κωννάβου τοποθέτησης πραγματοποιείται με τη βοήθεια μια παράμετρου που λέγεται Space to Hight Ratio.

LUMEN METHOD

Οι κατασκευαστές παρέχουν μια «πρόταση» για την απόσταση μεταξύ των φωτιστικών ώστε να επιτευχθεί ομοιομορφία στην κατανομή της έντασης φωτισμού. Η παράμετρος που χρησιμοποιείται είναι η :

SHR= Space to Height Ratio

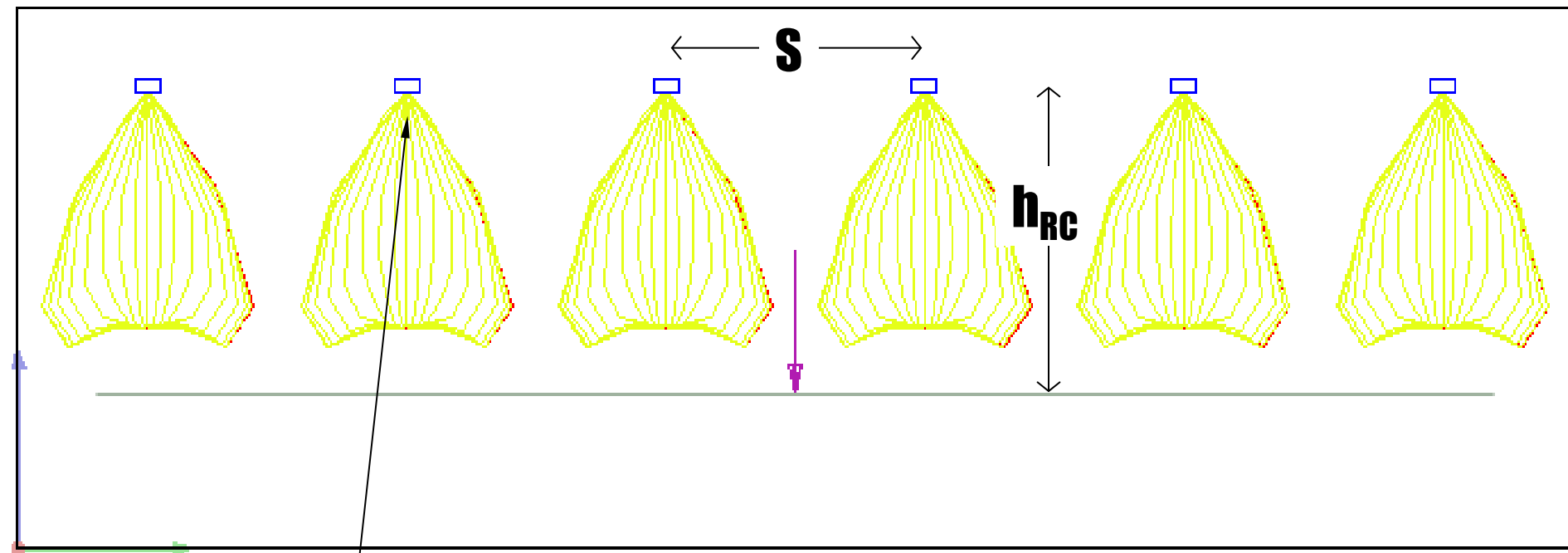
SHR_{max} = Η μέγιστη απόσταση ανάμεσα στα φωτιστικά ώστε να επιτευχθεί ομοιομορφία στην κατανομή φωτισμού

$SHR_{axial}, SHR_{transverse}$ = Η μέγιστη απόσταση ανάμεσα στα φωτιστικά κατα μήκος του άξονα της λάμπας (axial) και κάθετα σε αυτόν (transverse).

SHR_{nom} = Η μέση απόσταση ανάμεσα στα φωτιστικά ώστε να επιτευχθεί ομοιομορφία στην κατανομή φωτισμού. Είναι η μικρότερη τιμή από το **SHR_{max}** που είναι πολλαπλάσιο του 0.25.

LUMEN METHOD

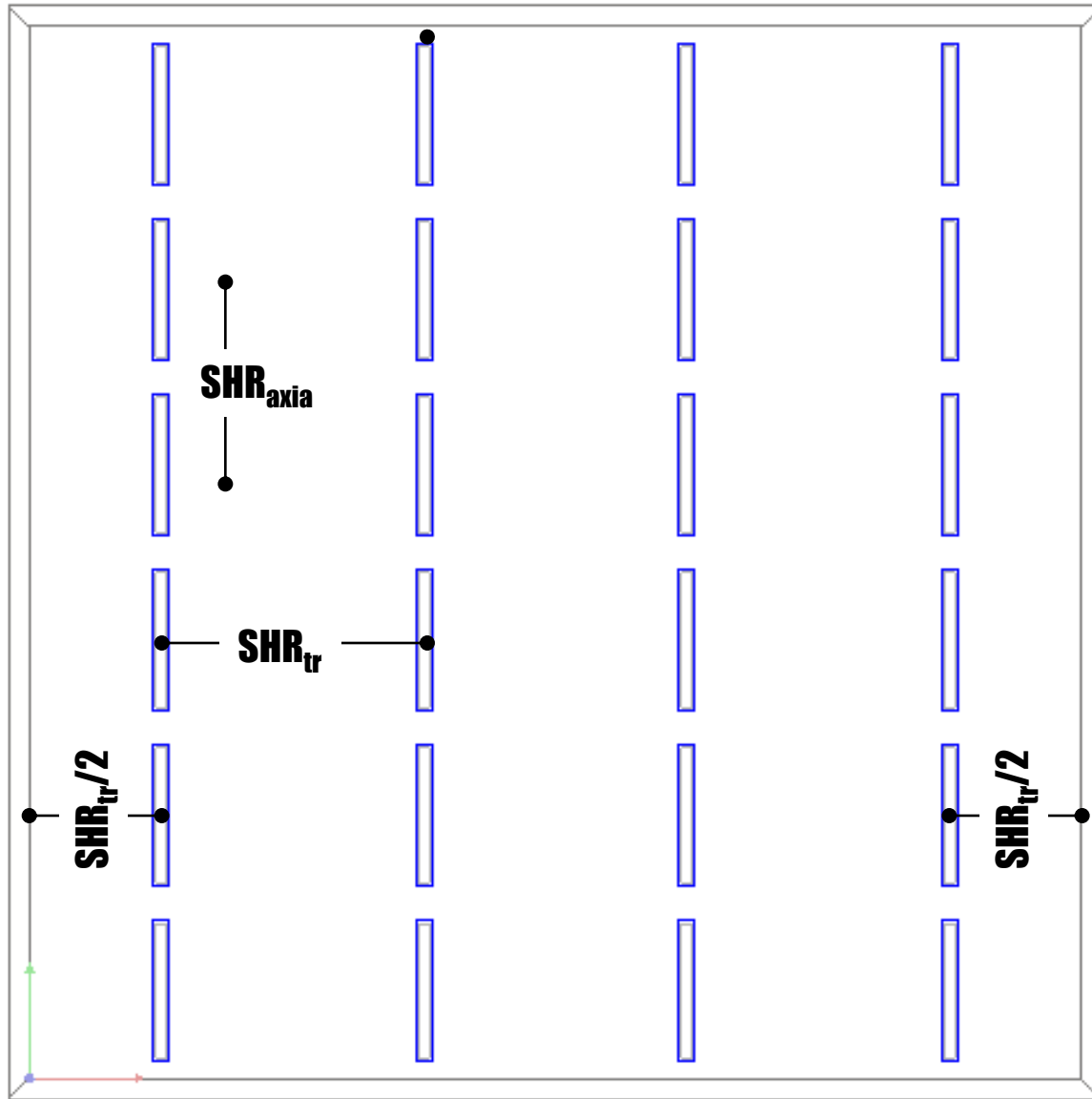
Ετσι αν για το φωτιστικό η σύσταση είναι SHR 1.5:1 ο υπολογισμός του κανάβου των φωτιστικών υπολογίζεται ως εξής. Εστω $h_{RC}=2\text{ m}$, πλάτος και μήκος χώρου 10m.
 $1.5:1=S:2 \rightarrow S=3\text{ m}$.

Ετσι, ελάχιστος αριθμός σειρών Πλάτος χώρου/ $3\text{ m}=10/3=3.3 \rightarrow 4$ σειρές
Αριθμός φωτιστικών ανα σειρά Μήκος χώρου/ $3\text{ m}=10/3=3.3 \rightarrow 4$ φωτιστικά

$$SHR_{axial} = 10/4 = 2.5, SHR_{axial} = 10/4 = 2.5$$

Θα πρέπει να είναι μικρότερες οι τιμές απο τις μέγιστες που δίνονται απο τον κατασκευαστή

LUMEN METHOD

Συμμετρική τοποθέτηση φωτιστικών. Αποστάσεις απο το κέντρο των φωτιστικών

LUMEN METHOD

Ένας γρήγορος τρόπος εκτίμησης της απόστασης μεταξύ των φωτιστικών βασίζεται στην παρακάτω εξίσωση:

$$\text{SHR} = \frac{1}{h_{RC}} * \sqrt{\frac{A_{\text{επιφάνεια εργασίας}}}{N}}$$

$$\text{SHR} < \text{SHR}_{\text{max}}$$

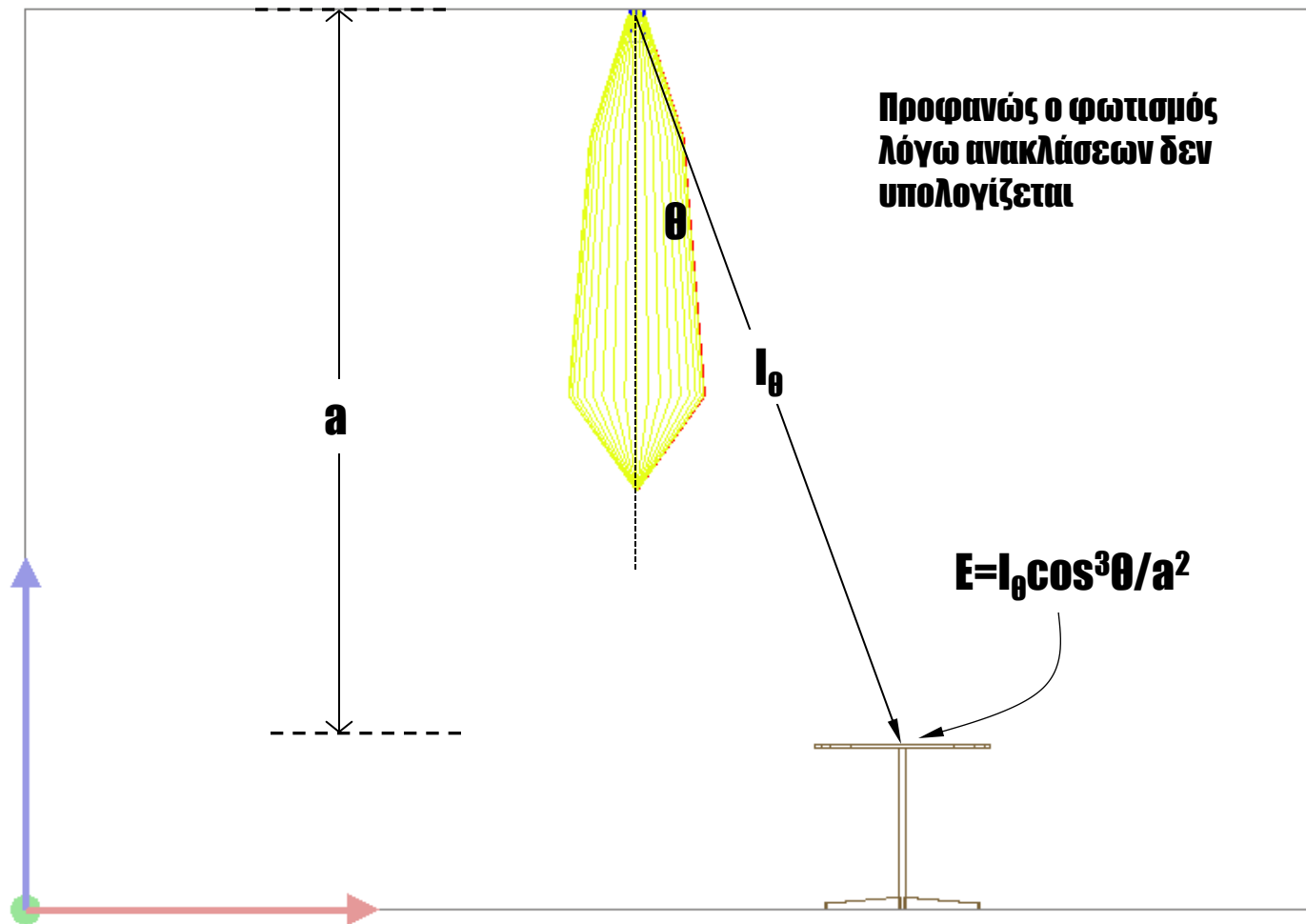
$$\sqrt{\text{SHR}_{\text{axial}} * \text{SHR}_{\text{transverse}}} \leq \text{SHR}_{\text{NOM}} \pm 0.5$$

Σε φωτιστικά πολύ μικρών διαστάσεων ο υπολογισμός είναι σχετικά εύκολος. Σε φωτιστικά όμως μεγαλύτερων διαστάσεων (γραμμικά φθορισμού) πρέπει να προσεχθεί ο αριθμός ώστε να «χωράνε» σε μια γραμμή.

ΑΣΚΗΣΗ

POINT BY POINT METHOD

Έχει ήδη αναφερθεί στις αρχικές παρουσιάσεις. Θεωρώντας την πηγή σημειακή είναι εύκολο να υπολογισθεί ο φωτισμός σε κάποιο σημείο του χώρου χρησιμοποιώντας την τιμή της φωτεινής έντασης στην κατάλληλη κατεύθυνση.

ΥΠΟΛΟΓΙΣΤΙΚΗ ΠΡΟΣΕΓΓΙΣΗ

Αν και η μέθοδος Lumen μπορεί να χρησιμοποιηθεί για μια ταχεία εκτίμηση του καννάβου των φωτιστικών που θα χρειασθούν για να επιτευχθεί μια επιθυμητή τιμή έντασης φωτισμού σε κάποιο χώρο, η μέθοδος υπολογισμού του φωτισμού σε κάποιο σημείο είναι δύσκολα να εφαρμοσθεί. Έτσι η χρήση κάποιου υπολογιστικού εργαλείου προσφέρει;

- 1. Τη χρήση διαφορετικών τύπων φωτιστικών στον ίδιο χώρο.**
- 2. Τη χρήση όχι μόνο ορθοκανονικών καννάβων. Η θέση των φωτιστικών θα πρέπει να μπορεί να απελευθερωθεί από την μεθοδολογία που χρησιμοποιείται**
- 3. Ένα πολύ μεγάλο αριθμό από σημεία υπολογισμού για την εκτίμηση της μέσης τιμής φωτισμού .**
- 4. Τον υπολογισμό τόσο της έντασης φωτισμού όσο και της λαμπρότητας**

Προφανώς σήμερα μια φωτοτεχνική ανάλυση προαγματοποιείται με τη βοήθεια λογισμικών. Κατα κύριο λόγο αυτά τα λογισμικά χρησιμοποιούν δύο αλγόριθμους για την οπτικοποίηση των αποτελεσμάτων.

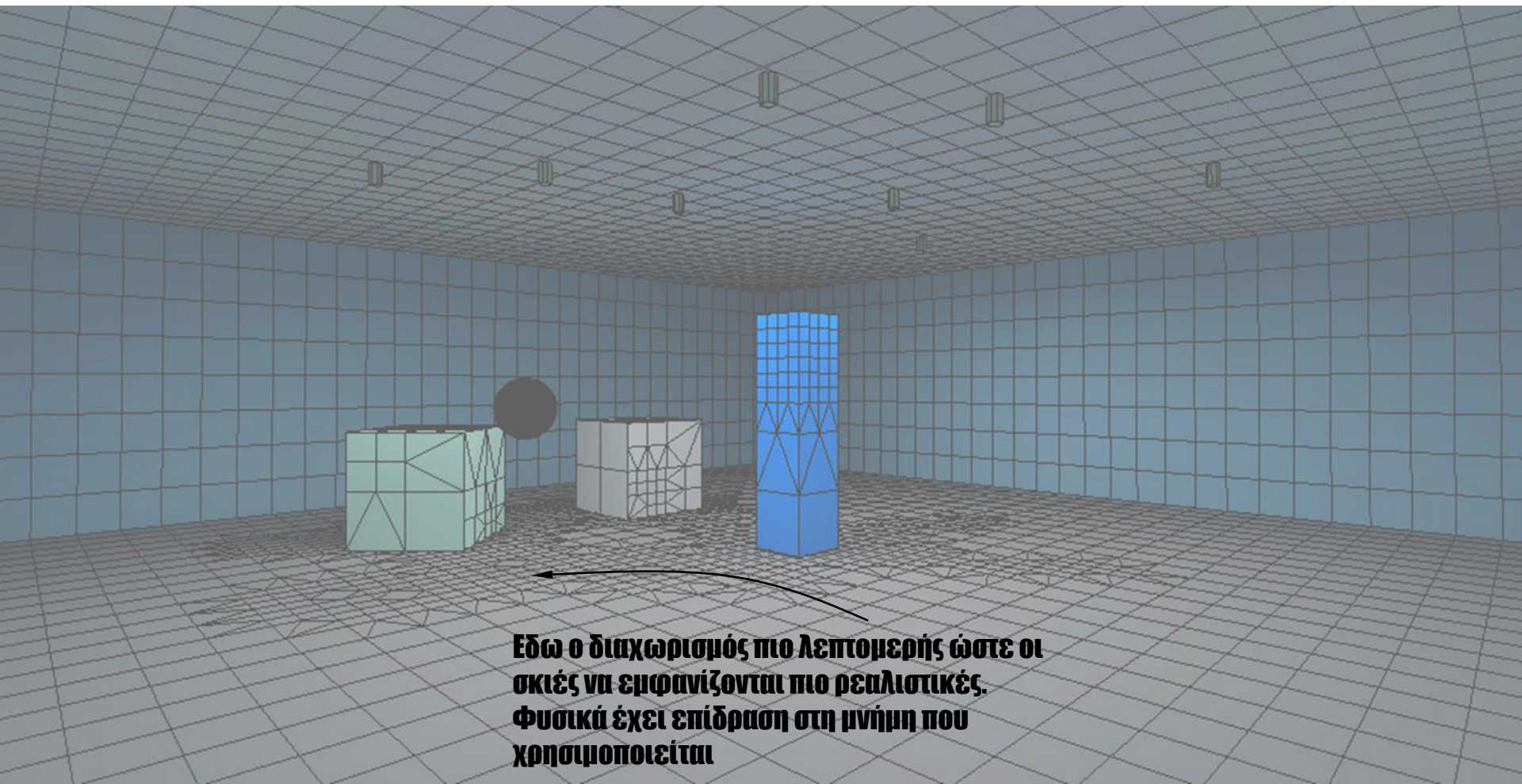
- 1. RADIOSITY**
- 2. RAY TRACING**

ΥΠΟΛΟΓΙΣΤΙΚΗ ΠΡΟΣΕΓΓΙΣΗ

Υπάρχουν γενικά και διαφοροποιήσεις των προαναφερθέντων αλγορίθμων (forward/backward raytracing, photon mapping κλπ). Ο έλεγχος κάποιου λογισμικού όσον αφορά τα αποτελέσματα που παρεχει, ελέγχεται συγκρίνοντας τα αποτελέσματα απο συγκεκριμένους χώρους με συγκεκριμένες πηγές στους οποίους τα αποτελέσματα έχουν υπολογισθεί αναλυτικά (βλ. CIE 171:2006 Test Cases to Assess the Accuracy of Lighting Computer Programs, http://div3.cie.co.at/?i_ca_id=575&pubid=114)

RADIOSITY

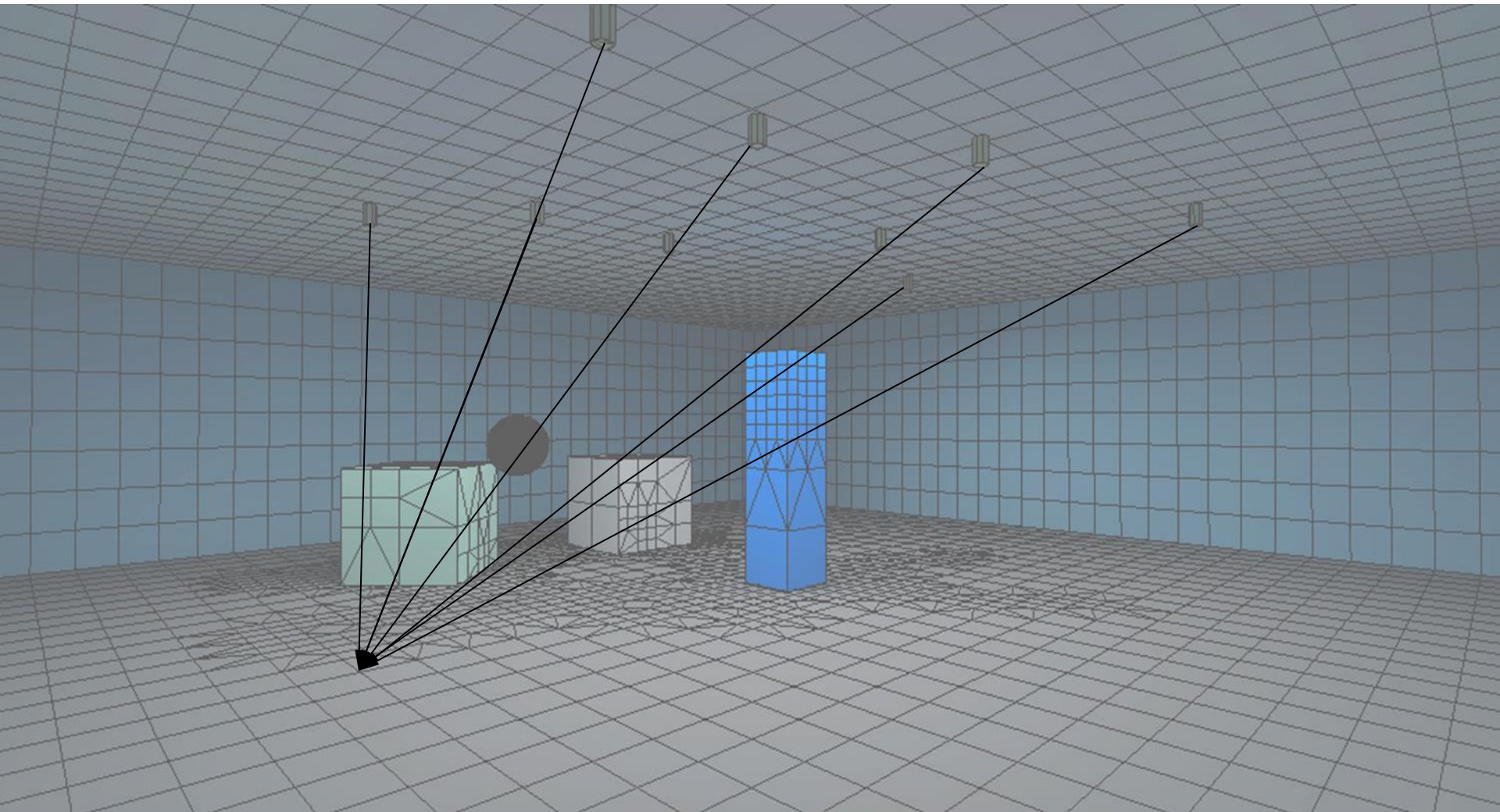
Μετά την δημιουργία της γεωμετρίας και την τοποθέτηση φωτιστικών, οι επιφάνειες του χώρου χωρίζονται σε μικρότερες (τρίγωνα ή τετράγωνα). Υπόλογίζεται αρχικά ο άμεσος φωτισμός στις ακμές των μικρότερων αυτών επιφανειών και στη συνέχεια θεωρώντας την κάθε μικρή επιφάνεια «εκπομπό» υπολογίζεται ο φωτισμός λόγω των πολλαπλών ανακλάσεων.

Εδώ ο διαχωρισμός πιο λεπτομερής ώστε οι σκιές να εμφανίζονται πιο ρεαλιστικές. Φυσικά έχει επίδραση στη μνήμη που χρησιμοποιείται

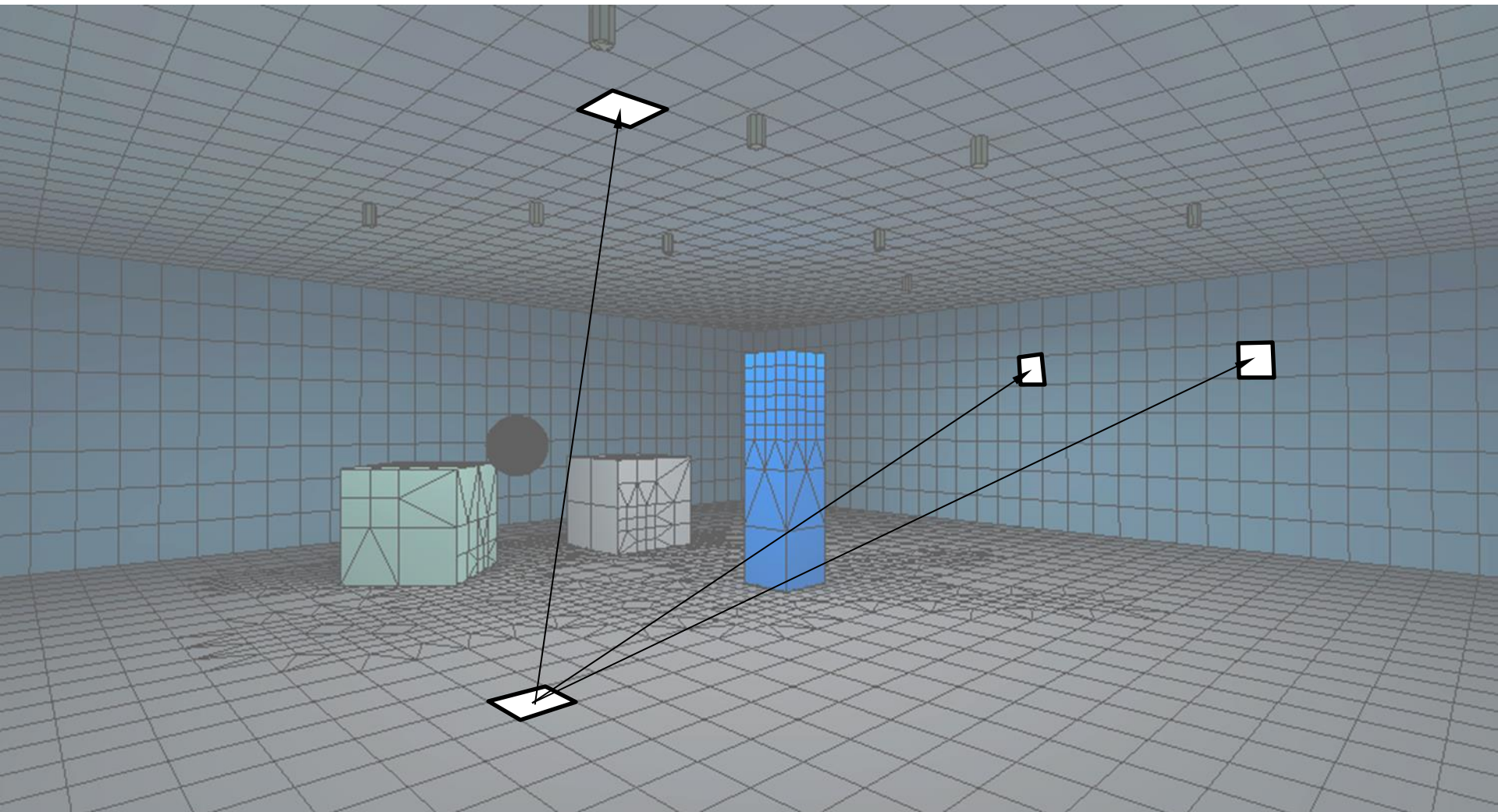

RADIOSITY

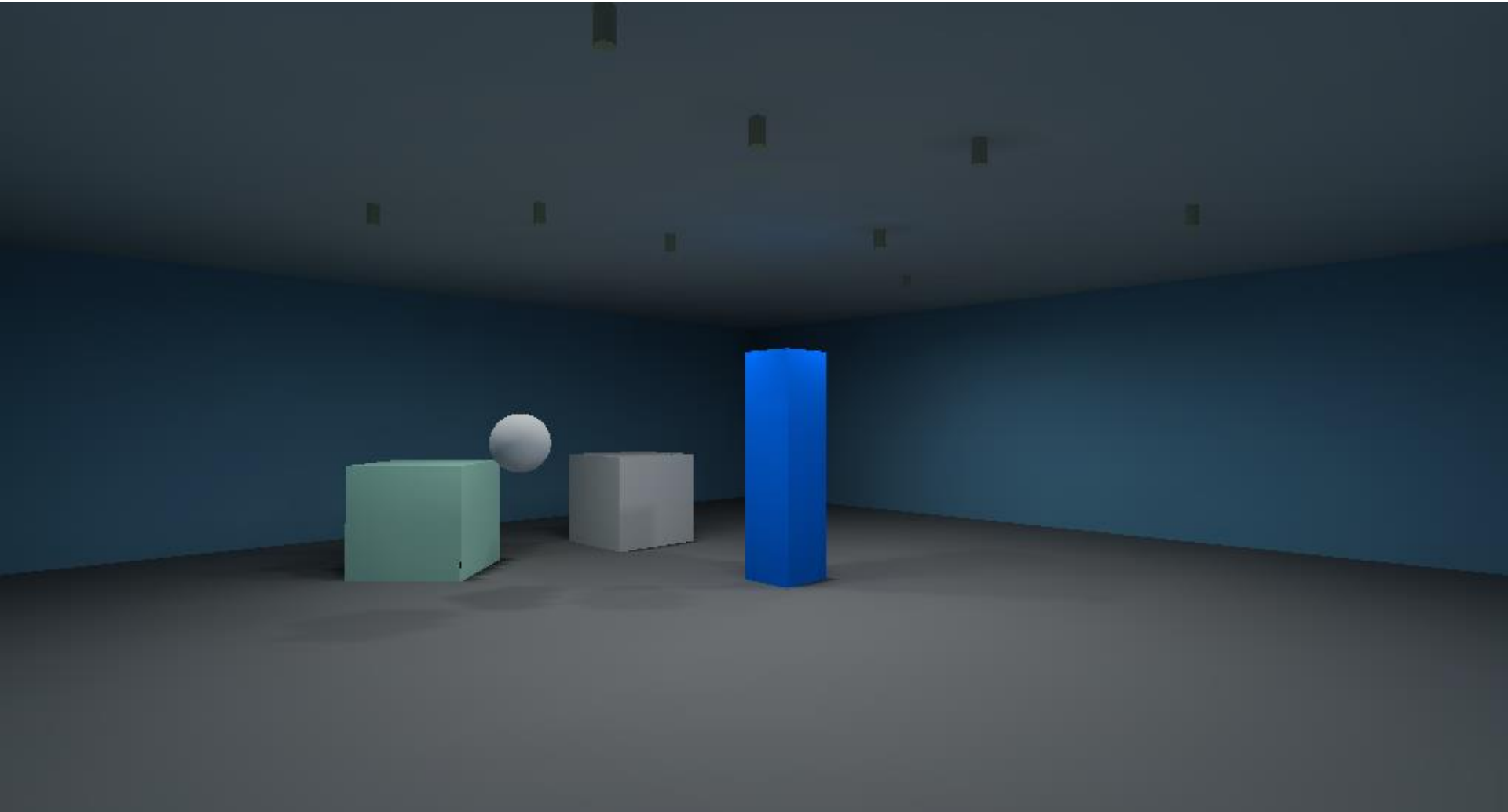
Υπολογισμός άμεσου φωτισμού σε σημεία. Δηλ. πρακτικά ενώνεται το σημείο με κάθε φωτιστικό και υπολογίζεται ο άμεσος φωτισμός στο σημείο λαμβάνοντας υπόψη τον προσανατολισμό της υπο-επιφάνειας που ανήκει.

RADIOSITY

Στη συνέχεια υπολογίζεται η φωτεινή ενέργεια που ανταλλάσσεται μεταξύ των υπο-επιφανειών.

RADIOSITY

Σχηματισμός τελικής εικόνας. Ο συγκεκριμένος αλγόριθμος εφαρμόζεται για διαχυτικές επιφάνειες. Ένα πλεονέκτημα είναι ότι αν ο υπολογισμός πραγματοποιηθεί μια φορά , διαφορετικές εικόνες (ή και video) μπορούν να παραχθούν απο διαφορετικές θέσεις κάποιου παρατηρητή χωρίς επανάληψή του.

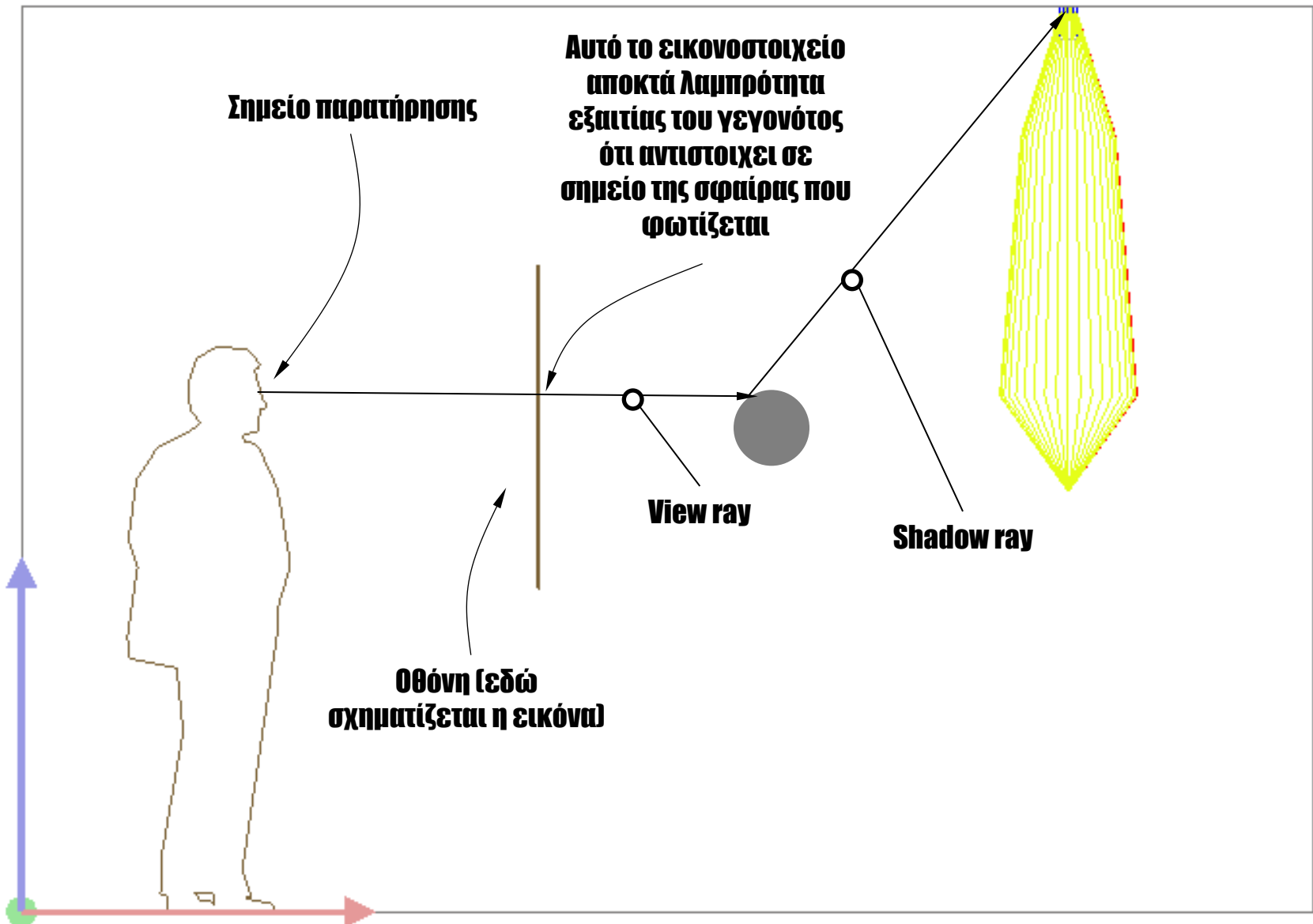
RADIOSITY

Κατοπτρική ανάκλαση. Υπολογισμός με ray-tracing

Για να ληφθούν υπόψη οι κατοπτρικές ανακλάσεις, συνήθως μετά το τέλος του αλγορίθμου εφαρμόζεται κάποιος αλγόριθμος ιχνηλασίας ακτίνας (ray tracer)

RAY-TRACING

Backward ray tracing. Κάθε φορά που αλλάζει το σημείο παρατήρησης χρειάζεται να επαναληφθεί ο υπολογισμός

RAY-TRACING

Άμεσος φωτισμός. Δηλ. μόνο μια ακτίνα συνδέει κάθε σημείο του χώρου με τις φωτεινές πηγές (για αυτό και η οροφή δεν έχει φωτισθεί)

RAY-TRACING

Άμεσος + έμμεσος φωτισμός. Συνολικά 3 ανακλάσεις αντιστοιχούν σε κάθε ακτίνα παρατήρησης

ΕΠΙΔΕΙΞΗ ΛΟΓΙΣΜΙΚΩΝ